

Doklade veljajo v Bosni in Hercegovini, Hrvatski, Slavoniji, Bački, Baranji, Baranji začeni s 1. majem tega leta. Iste dne se ustavijo izredne doklade, ki so v teh zemljah odkazane uradništvu pokrajinske vlade. V Dalmaciji in Sloveniji pa veljajo odredene doklade od 1. marca naprej.

Ker ima učiteljstvo enake pravice in enake dolžnosti z uradništvom, mu grede tudi enake draginjske doklade. Učiteljstvu pa se še danes izplačujejo le one draginjske doklade, ki so bile odmerjene pred 1. marcem. Iz tega izhaja, da je bilo učiteljstvo prikrajšano za težke tisočake. Mislimo, da najlažje in najuspešnejše store naše organizacije vse potrebno, ker drugače bomo sedaj zopet prikrajšani za novih sto odstotkov. Vsaka tovarišica in tovariš pa si lahko izračunata na podlagi tabele, za koliko je bil kdo prikrajšan. Za ljudske šole prihajajo v poštevezni razredi V.—VIII., za meščansko pa razred IV. osnovnih prejemkov. I. plačil. razr. učiteljstvu odgovarja torej IV., II. razred V., III. razred VI., IV. razred VII., V. pa VIII. razred draginjskih doklad.

DRAGO HUDE:

Šolske tiskovine.

Tudi naše šolske tiskovine so se že preživele. Matica in kronika naj še ostane kakor sta, pač pa naj se predrugači, oziroma dopolni pisanje dnevnika, tednik odpade, razrednica in katalog naj se združita. Pisanje dnevnika je toliko vredno kot v denarnem zavodu blagajniški dnevnik. V njem naj bo začetna slika učiteljske osebe v posameznem delu. Dnevnik naj bo tudi kazalo, v koliko se je zadoščalo učnemu načrtu.

Pisanje dnevnika pa je posebno potrebno mlajšemu učiteljstvu, ker je že skoraj polovica priprave same. Tudi oni, ki sicer niso tako tankovestni, so primorani vsaj „malo“ se pripravljati na učno uro. Ne škodi pa tudi starejšemu, že doraslemu v praksi, saj vemo, „da se človek ne izuči, dokler živi!“

Ne vidi pa se mi pravilno pisanje nekaterih, pri katerih obstoji dnevnik samo iz dveh rubrik: lme predmeta in tvarina. Treba je na vsak način dodati še tretjo rubriko: Učni postopek. Ne mislim se s tem podati na polje tistega nadzornika, ki je vprašal, stopivši v razred: „Pri kateri formalni stopnji ste sedaj?“ Tak pedant nisem, pač pa smatram za potrebno, da vsak zapiše v rubriki Učni postopek rabljene pripomočke, učila itd. in pa z nekoliko besedami karakterizuje način podajanja in uporabnih vaj. Ta rubrika naj se zaradi točnosti napiše po že končanem pouku, da bo podajala popolno sliko dnevnega učiteljevega dela. Tudi starejši učitelj naj piše na ta način svoj dnevnik ter ga primerja z lanskim, predlanskim in starejšim dnevnikom. Na ta način se izobrazuje učitelj sam v metodi ter se pogloblja v svoji praksi. Hvaležnost takega spisovanja dnevnika se kmalu pokaže v učnem uspehu.

Tedniki naj odpadejo, ker pri najboljši volji se ne morem spomniti, zakaj jih pišemo. Ali morda zato, da se nadzorniki laže prepričajo o predelani tvarini? Če se malo bolj potrudijo, bodo to našli in še natančneje v dnevniku.

Naša razrednica in katalog sta jako nesrečno sestavljena, in sam Bog ve, kdo jima je bil prvi oče. Vsak ima polovico cele tvarine, in če hočemo pisati seznamke zamud, moramo podatke zajemati iz obeh. Prvič to ni potrebno, drugič pa jako zamudno. Združimo razrednico in katalog v eno knjigo, v kateri bo vsakemu učencu

odmerjena po ena cela stran. Na tej strani pa bo tudi vse, kar je treba. Listi bi naj bili v velikosti 38 cm × 24 cm. Vsaka stran bi bila razdeljena na pet delov, in sicer kakor kaže slika: Na vrhu bi obsegala glava vse učenčeve in njegovih staršev podatke. Na levi strani sredine bi se nahajala klasifikacija dveh polletij — četrtletno izdajanje izpričeval se bo menda zamenilo s polletnim. Desna stran sredine pa bi obsegala zamude in njene ostale rubrike kakor: Naznanjen, opominjan, kaznovan itd. Na levi strani spodnjega dela se nahaja predelek za zdravnika, na desni strani pa za razrednika.

G l a v a .	
Klasifikacija	Zamude
Opombe	
Zdravnika	Razrednika

Tako sestavljena stran bi nudila popolno sliko posameznega učenca. En pogled nanjo, in takoj spoznaš vse njegove vrline, navade in napake. V glavi imaš na ta način združene vse podatke, ki so bili do sedaj razstavljeni na katalog in razrednico; tudi klasifikacija in zamude izpopolnjujeta jasnejši pregled in olajšujeta učiteljsko uradovanje posebno pri seznanju zamud.

Bodoči napredek šolstva pa ne sme ostati brez dolenjih dveh rubrik, namreč zdravnikovih in razrednikovih opomb. Vsaj enkrat v letu bi moral okrajni zdravnik obiskati vse šole svojega okraja ter izpolniti svoj razpredelek v knjigi. Imel bi zapisati posebno te-le podatke: Teža in velikost učenca, stanje zob in njegovega zdravja, cepitev koz, eventualna telesna ali duševna hiba, prebita večja bolezen in drugo. Zdravnik bi pri tem pregledovanju tudi izločil one otroke, ki jim obisk šole škoduje, oziroma ne koristi.

Razrednik pa bi svoj predelek izpopolnil z opombami kakor: kdaj je začel pušiti, kradel sadje, razdiral gnezda, oziroma zagrešil kak delikt; dalje kakšnega temperamenta je otrok — dovezten nauku in opombam ali ne — vpliv vzgoje staršev, ali so starši vdani šoli in drugim oblastim, njihova treznost ali pijančevanje, tatvina itd. Tu se zapiše tudi eventualna učenčeva preselitev, oziroma smrt itd., itd.

Iz zdravnikovih in razrednikovih opomb se razvidi razvoj in napredek učenca v njegovi šolski dobi.

Ko boš dobil od sodišča vprašanje po vedenju kakšnega učenca, ti je treba odpreti le njegovo stran in odgovor je gotov.

Da se pa dvigne taka učenčeva slika do popolnosti, je treba na listu v levi strani glave prilepiti še njegovo fotografijo. Tudi do tega še v bodočnosti pride.

Kdor ima drugačne misli, pa naj jih tudi pove!

MARIJA GODČEVA:

Še nekaj pripomb k ženski vzgoji.

Nastopila je za naš narod nova doba, ki zahteva tudi od ženstva, da hodi po novih potih. Prvič mora ženstvo pripomoči, da se zacelijo rane, ki nam jih je zadala grozovita vojna. Škodo smo trpeli na gospodarskem polju, v družini in v etičnem oziru.

žabnik bolnice na Studencu, naš pošteni dobrovoljni Blaž je bratranec mojega prvega kateheta. — V drugem razredu je je bil v Moravčah moj katehet Franc Petrovič, doma iz Črnega Vrha. Mož ponesne postave, rezkega nastopa, izvrsten pridigar. Umril je kot župnik na Trati nad Poljanami in počiva ondi na starem pokopališču; na novem tukajšnjem pokopališču pa je našel svoj grob eden mojih najljubših učencev, poročnik Pavle Miklavčič, ki si je v nesrečni vojni nakopal smrtno bolezen in ji predlanskim podlegel, Miklavčič, mladenič izredno nežnega srca in zlatega poljanskega humorja. Vsa poljanska dolina je žalovala ob njegovi zgodnji smrti.

Naj še dodam, da je posel krajnega šolskega nadzornika tedaj opravljal tedanji moravški trgovec Francelj Steigmann, velik prijatelj mojega očeta. Bil je ta možakar šaljivec, rad je napravil kako burko. Še sedaj vedo o tem pripovedovati starejši Moravčani. Rad je imel naš šolske otroke. Ko smo se usuli iz šole in postajali pred njegovo prodajalnico, je pogosto zagnal med nas pest sladkih rožičev in imel neznansko veselje, ko je

Da pa bo mogoče popraviti vso škodo, se mora izboljšati ženska vzgoja; ne sme ostati v tem oziru vse pri starem, kot je bilo poprej. Vzgojiti moramo v prvi vrsti dobre matere in pridne gospodinje. Nietzsche pravi: „Mati je tista, ki zavestno ustvarja človeštvo.“ Saj vzor vsega človeštva je mati. Pesniki jo spoštljivo opevajo. Naš Cankar pomoči vsakokrat svoje pero v srčno kri, ko govori milo in nežno o svoji ljubljani materi. Vsi prezirjevalci žensk, kakor n. pr. Strindberg, Schopenhauer, Nietzsche, so spoštovali le eno ženo, ki so jo slavili kot vzvišeno bitje — bila je to njih draga mati. Mantegazza pravi: „Mati je edina žena, ki ji mož ne more nezvest postati.“

Sicer pa naša javna vzgoja sploh ni vzgoja za to važno nalogo ženstva, kar je jako čudno. Vsak krojač, črevljarij, vsaka šivilja mora prebiti neko učno dobo, preden sme samostojno izvrševati svoj poklic. Le matere nimajo niti pojma o svojem važnem poklicu. Kaj vedo danes matere o higieni, o negovanju dojenčka, o vzgoji, o duševnem življenju otroka itd.? Jako malo ali nič! Zato se zbuja med ženstvom glasovi, ki zahtevajo, da postane te nevednosti konec. Al. Stebija pravi v svojem predavanju „Demokratizem in ženstvo“: „Na podlagi veličastnih in vzvišenih nalog materinstva mora zahtevati žena, da dobi svobodno pot za ono izobrazbo za družinske in socialne naloge, ki danes večini žen še manjka. Tako pojmovanje o materinstvu privede žene do tega, da ustvarijo v svojem domu oni mir in ono lepoto, brez katere otroci ne morejo uspevati, brez katere so zaprte duri doma zahtevam in idejam sedanjosti. Pravilno pojmovanje materinstva privede matere do tega, da postanejo prijateljice, zaščitnice in vodnice svojih otrok.“

Moramo pa pomisliti, če so danes naše učiteljice sposobne za nalogo, vzgajati naše bodoče vzorne matere in pridne gospodinje! Mislim, da ne! — Oprostijo mi naj drage tovarišice sledeče opazke, hočem vsem le dobro, zato omenjam naše slabosti in srčno želim, da se izboljšajo; v prid bo učiteljicam in učenkam. — Naše učiteljice so izurjene pač otroke učiti brati, pisati, računati itd. Popolnoma tuje pa stoje praktičnemu življenju nasproti. To vem iz lastne izkušnje. Hodila sem do svojega dvajsetega leta v šolo, imela sem glavo polno naučene šare. Kako nepraktična pa sem bila v vsem, kar je zahtevalo življenje od mene!

Prvo leto svojega učiteljevanja sem se omožila. Bila sem omožena 4 tedne, kar mi mož nevarno zbolil. Nahajala sva se sama na samotnem otočju, ki je skoraj le neka iz morja štrleča skala, sredi Jadranskega morja; bil je to otok Palagruž (Pelagosa). Bila sva odsekana od vsega kulturnega sveta, na otoku je samo velik svetilnik. Tam je ležal moj mož 14 dni prikovan na posteljo, preden je nastopil ugoden veter in naju je jadrenica ponesla proti Visu. Ležal je tam brez zdravnika, brez zdravlil, brez primerne hrane. Imeli nismo ne mesa, ne mleka, ne jaje; samo krompir, fižol in ribe. Lahko si mislite zadrego mlade, neizkušene, nepraktične žene! Učila sem se pisati kemične formule, a imela nisem pojma o domačih zdravilih; učila sem se somatologijo, higieno šolskih sob, a o postrežbi bolnikov nisem slišala ničesar. Znala sem zoologijo, mineralogijo, geografijo, a nisem znala skuhati poštene bolniške juhe... In pozneje, ko sem stala ob postelji svojega majhnega sinčka, sem obžalovala, da sem se učila različnih učenosti, a o negovanju dojenčka nisem vse življenje slišala niti besedice. Bila sem nerodna in nevedna mati,

gledal, kako smo se pulili za rožiče. Spominjam se tudi, kako je nekoč v vojaški uniformi prišel v šolo nadzirat nauk; ne vem, ali je takrat nastopil v uniformi resno ali samo v šali. Tudi se še spominjam, da sem k njemu hodil po takratni Ljubljanski list in ga nosil domov očetu in pozabil nisem še tiste svetinje, ki mi jo je dal o priliki šeststoletnice združenja Kramske z bivšimi Habsburgovci.

Toliko za danes o mojih šolskih letih v Moravčah. Eno poudarim: imel sem tam izvrstne učitelje. In kakor slišim, tudi danes delujejo v Moravčah — imajo sedaj ondi že štiri razrednice — vnete učne osebe. Vodi jih pa spretno moj prijatelj Janko Toman, ki se gotovo še spominja, kako smo njega in sestro njegovo Manco, nekega septemberskega jutra 1. 1885. z vozom došli na veliki Dunajski cesti tam nekje na Prevojah pri Brdu. On in Manca sta menda nekam romala, jaz pa sem se takrat peljal z očetom in dvema sosedoma v Ljubljano, da ondi nadaljujem, kar sem začel v Moravčah. Začela se je zame tisti dan dolga trnjeva, a časih tudi prijetna pot mojega šolanja v Ljubljani.

Rupar.

posebno ker nisem imela dobre matere, bi me sama poučila.

Ravno tako je bilo v gospodinjski Poznala sem vse rastline mariborskega okraja, bil je to moj sport. Nisem pa za la, kako se vzgoji pošena glavna leta. Kdaj se seje fižol, kumare itd. prvi vrt je lepo izgledal. Sele mnokratne drago plačane izkušnje so me v ga naučile, kar rabim pri gospodinjski

V načrtu reforme osnovne šole tudi uvedba gospodinjskih tečajev, njih onim, ki so uvedeni v Belgiji, kjer poučuje o mlekarstvu, negovanju perline, čebel, prašičev in govedi. Po se nauk o gnojenju, sejanju itd., pouče se kuhanje, pranje, šivanje in doma knjigovodstvo. Obiskujejo gospodinjske čaj deklice, ki so dovršile 15. leto. pa bi se morali vršiti pri vsaki višje nizirani šoli na deželi in morali bi biti vezni za vse. Bogataši itak lahko pošiljuje svoje hčerke, kamor hočejo, pač pa nejo dekleta naših ubožnejših slojev polnoma brez vsake gospodarske razbe.

Ali pogledjmo vrste naših učitelj. Koliko jih je, ki razumejo kaj o predt, ki bi jih morale poučevati? V vrsti bi morali še za učiteljice prirediti spodinjske tečaje.

Gospodinjski tečaji bi bili jako potrebni, o tem se prepričamo, ako obišče naše kmetijske domove. Le malokje v tak red in snaga, kot bi bila našemu nau du v čast. To kritiko so izrekli češki jaki, ki so bili pri nas nastanjeni. — D razume le malokatera kmetiška gospojnja z bogatimi zalogami živil, ki so razpolago, pripraviti okusno hrano. K se primitivno, ne samo, kadar zaradi lega dela primanjkuje časa, ampak tu praznikih in nedeljah. Potem — koliko veža se v dobrih letinah pokvari, n. sadja, zelenjave, ki bi se lahko konzerviralo za poznejše čase! Pa o konzerviranima naše ženstvo na deželi noben pojma. Koliko se s konzerviranjem lah prihrani, vem sama, ko me je neizprosila v vojnem času gnala, da sem pridno vkuhaval. Ne recite mi pa, vkuhavanja naši možje, posebno prepre cene. Darujem, ako je kdo v vaši varno bolan, časih to ali ono stekleno vkuhanega sadja. Tako sem darovala liko steklenico staremu znancu-viničar ko je imel pljučnico. Ozdravivši pri meni ter se lepo zahvali, češ, vse živ nje ne bo pozabil te prijaznosti. In Med vojnim časom so me zapustili vsi gati prijatelji in sosedje. Nihče ni hoteli prodati mleka. Za malo denarja ga hoteli prodati, veliko jih je bilo sram niti domačinu, zato so ga rajši krmili njam, ali pa ga prodajali za oduške o meščanom. Samo pri omenjenem viničar sem ga dobivala po krščanski cenil vojni čas vsak dan en liter. Vidite, dobro mi je bila poplačana ena stekleno vkuhanega sadja, ki je bila podarjen pravem času. Vendar bi lahko vsaka spodinja imela pripravljeno vkuhanost je, ako bi si ga razumela pripraviti. bi jo naučili gospodinjski tečaji.

Se nečesa manjka vzgoji učiteljic vimo v dobi demokratizma in socializma. Ali so naše učiteljice socialno vzgojene. Nikakor. Učiteljica se razen šole le posveti javnemu delu. O častnih izjem ki jih tudi imamo, ne govorim. Po šoli v svojo sobico ali na izprehod in se briga ne za ljudsko izobrazbo, ne za spodarsko delo, še celo v učiteljskih štvi, vsaj v našem, jih do zadnjega nismo videli v prevelikem številu.

Kriva je temu naša vzgoja in pa staromodno preziranje moških do javne ženskega delovanja. Pisateljica E. Eschenbachova pravi: „Eine gesch Frau hat hunderte geborener Feinde lauter dumme Männer.“ Mi nočemo sovražnikov, zato živi v nas še neki „Noli me tangere“, ki nas odvaja od javnega dela in nastopa. Pa, dragi prišli so drugi časi, številno grobo cvet naše inteligence, uničeni so mnogi brojni upi, ki smo jih stavili v tega ali ga naših padlih junakov, vrzeli bo izpolniti naše ženstvo, zato smo primorani reformirati žensko vzgojo!

Morali bomo snovati po vseh ženska društva, slična onemu, ki se ustanovilo začetkom junija t. l. v Mariboru. Imenuje se „Mariborsko žensko društvo“ in vabi k vstopu ženstvo vseh strank. Tako si bodo pomagale žene kot pomaga sestra sestri. Tem družin bi bila dana naloga, da zbirajo pod okrilje vse zavedne žene in dekleta tega kraja. Tako se bo povzdignila gospodarska in etična moč našega ženstva.

Ženska društva naj prirejajo predavanja, ustanove naj knjižnice razširjajo prosveto z dobrimi časnikijugami. Prirejajo naj družabne večerje, kjer se bo gojilo petje in vršile pred

ter tako pripomorejo tudi za umetniško vzgojo našega ženstva na deželi.

V prvi vrsti bodo s svojo izobrazbo poklicane naše učiteljice, da sodelujejo pri ženskih društvih. Vzgojile bodo na ta način poštene devojke, pridne gospodinjice in vzorne matere, kar bo našemu narodu v korist in čast.

Zato kličem vam učiteljicam-kolegicam:

„Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, a delo in trud nam nebo blagoslovi!“

Splošna stavka ljudsko-šolskega učiteljstva v Italiji.

Zaradi neenotnega plačevanja učiteljstva v Italiji so pričele posamezne učiteljske organizacije zahtevati enotno udeležbo učiteljskih plač in izboljšanje gmotnega položaja. Zahteve lokalnih organizacij so se bliskovito razširjale, tako da je bila osrednja zveza prisiljena prevzeti vodstvo vsega gibanja in ga proglasiti kot skupno enotno gibanje.

Splošna stavka do skrajnosti.

Ker ni dosegel, da bi se bile sprejele predložene bistvene zahteve, potrja osrednji odbor narodne učiteljske zveze sklep za splošno stavko do skrajnosti, ki se je pričela 11. t. m. Iz nekaterih mest pa je prišla vest, da se učitelji, pripadajoči klerikalnemu udruženju „Nicolo Tomaseo“ ne udeležijo stavke, da pa to udruženje oficialno pritrja manifestaciji.

Stavka učiteljev se je razširila po vsej Italiji. V Milanu stavkajo tudi pristaši klerikalnega udruženja „Nicolo Tomaseo“. Učitelji zahtevajo boljše razmere, ker sedaj dobivajo različne plače od dveh lir 70, do 4 lire 50 na dan. Milanski učitelji stavkajo v znak solidarnosti s tovariši po Italiji, zakaj oni (v Milanu) so že v sporazumu s socialistično občinsko oblastjo sistemizirali svojo organizacijo.

Solidarnost tržaškega učiteljstva.

Stavki italijanskega učiteljstva se je pridružil tudi tržaško učiteljstvo, ki je v pridružitvi sklicalo shod v gledališču Fenice. Sklicatelj shoda — učitelj Lona — je obširno razložil stanje tovarišev v Italiji, pozival tržaške učitelje, da naj se v znak solidarnosti pridružijo njim in zapuste šolo dotlej, dokler se ne uredi razmere, ki delajo sramoto italijanski državi in so povod tolikemu številu analfabetov. Shodu je prisostvovalo precejšnje število slovenskih učiteljev iz Trsta in Istre. Predsednik je čutil potrebno omeniti, da se italijanskemu učiteljstvu pridružuje tudi slovensko učiteljstvo. Istega dne ob 17. se je zbralo slovensko učiteljstvo v šoli na Acquedotto ter v znak solidarnosti, v znak, da tudi slovensko učiteljstvo čuti z italijanskimi tovariši, sklenilo 24urno stavko.

Neodločnost klerikalnega učiteljstva

pojenjuje boljbolj in se tudi te organizacije pridružujejo vedno v večji meri naprednim organizacijam in splošnemu gibanju. Ker sta obe skupini precej enako močni, bi bilo v veliko škodo stanovski stvari, če bi ostale klerikalne organizacije v vrstah stavkoskazov.

Oficiozna izjava vlade — gole besede.

„Agenzia Stefani“ objavlja: Glede zagrožene stavke učiteljev treba spomniti, kar je bilo že večkrat in tudi oficialno izjavljeno, da je namreč minister za javni pouk predložil ministru državnega zaklada — skupno z že znanimi tabelami za druge kategorije — tudi ono plačil na ljudskih šolah. Omenjene tabele se razlikujejo od onih, ki jih je predložila ministru posvetovalna komisija v toliki meri, da odgovarjajo približno zahtevam ljudskošolskih učiteljev glede plač, odškodnin in poklica. Sedaj bosta morala minister državnega zaklada in ministrski svet predložiti uspeh svojega proučenja predlogov ministru za javni pouk. Spričo ukrepov, ki se kmalu izvedejo in priobčijo javnosti, ne bi bila opravičena nikaka zagrožena stavka ljudskošolskih učiteljev, ki ne smejo pozabljati, da so vzgojevalci ljudstva, predvsem pa v trenutku, ko se vlada pripravlja, da z istimi gospodarskimi odredbami zaščiti ugled in življenske pogoje na način, ki bo odgovarjal njihovim vzvišeni nalogi.

Neomajno naprej!

Dosedaj vztraja učiteljstvo konsekvantno pri svoji zahtevi in se stavka širi vedno bolj. Uspeha do te ure še ni, vendar je upati, da je zagotovljen uspeh, če ostane učiteljstvo solidarno in se ne bo dalo razdvojiti in omajati od praznih obljub.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Delegati Zaveze.

Delegatice so dalje prijavila nastopna društva:

II. Učiteljsko društvo za Kranjski šolski okraj:

4. Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem, kot društveni predsednik;

5. Vinko Zahrastnik, učitelj v Škofji Loki;

6. Mihelčičeva Josipina, učiteljica v Predvoru;

Namestniki:

4. Miklavčičeva Janja, učiteljica v Kranju;

5. Ciril Rakovec, učitelj v Smedniku;

6. Rotarjeva Julija, učiteljica na Zalem logu.

III. Učiteljsko društvo za novomeški okraj.

7. Martin Matko, nadučitelj v Toplicah, kot društveni predsednik;

8. Viljem Gebauer, nadučitelj v Šmihelu pri Novem mestu;

9. Ravhekarjeva Ruška, učiteljica v Valtji vasi.

Namestniki:

7. Claricijeva Marija, nadučiteljica v Novem mestu;

8. Franc Hočevnar, nadučitelj v Birčni vasi;

9. Klemenčičeva Lina, učiteljica v Toplicah pri Novem mestu.

»Slovenska Šolska Matica«.

Prva odborova seja se je vršila dne 15. junija 1919 v vodstveni pisarnici I. mestne deške ljudske šole od 10.—12. ure. Navzoči: predsednik H. Schreiner in odborniki J. Dimnik, A. Dokler, Fr. Gabršek, I. Krulec. Predsednik pozdravi navzoče odborne člane, posebno novozvoljenega učitelja ravnatelja A. Doklerja in prosi blagajnika Dimnika, da poroča o društvenem denarnem stanju, ki je vključno temu, da se je število društvenih članov zaradi vojne skrčilo, vendar še precej povoljno. Upati je, da bo učiteljstvo, ki je zdaj gmotno izdatno bolje situirano, v svoji celoti stopilo v krog pospeševalcev in podpornikov našega društva.

Z ozirom na denarno stanje izda društvo za leto 1919. samo dve publikaciji, in sicer: 1. Letopis in 2. I. del Bežkovega Ukoslovja. Prve knjige se tiskajo v 2500, druge v 3000 izvodih. Za tema knjigama pride pozneje v prvi vrsti v poštev začetek Zgodovine pedagogike in nadaljevanje Jul. Glowackega Flore slovenskih dežel. Glede izdajanja knjig prizna društveni odbor, da bi bila za naše šole in tudi za učiteljstvo nujno potrebna izdaja Zgodovine in zemljepisa Jugoslavije. Sklene se naprositi znanega veččaka pisatelja, da se loti tega potrebnega dela. Dalje je tudi mnogo povpraševanja po Metodiki pouka slov. jezika. Rokopis za tako knjigo je že gotov in je v rokah predsednikovih. Rokopis naj se dá takoj veččakom v pregled, potem v tisk. Zadnje dve knjigi izideta po našem društvu kot založni knjigi. Pisateljski honorar se zviša s prihodnjim letom na 150 K za tiskano polo.

Knjigi Rossmässler-Tušek Štirje letni časi, ki jo ina društvo še v nekaj izvodih v svoji zalogi, se določi cena na 5 kron.

Po razgovoru o nadaljnjem programu društvenega delovanja se sklene, da se otvori, ako ne bo posebnih ovir, v velikih počitnicah 1920. štiritedenski nadaljevalni tečaj v Ljubljani. Ako bi pa ljubljanske stanovanske razmere to ovirale, pa v Celju ali Mariboru. Predsednik stopi v svrhu te namere v stik s potrebnimi docenti. Predmeti: slovenščina, srbohrvaščina, metodika tega pouka, morfologija in določevanje rastlin na podlagi po društvu izdane Flore in najnovejše iz drugih realnih predmetov. Za otvoritev tega tečaja prosi društvo vladne podpore.

Društvene publikacije se pošljejo višjemu šolskemu svetu na vpogled s prošnjo, da opozori vse učiteljstvo na delovanje tega društva in mu priporoča njene publikacije.

Na razna vprašanja, ki dohajajo odbornikom, kako bi se pomagalo učiteljem, ki se pripravljajo za usposobljenostni izpit, se je po ugibanju, ali bi ne kazalo v Letopisu označiti učne snovi, ki pride pri tem izpitu v poštev, na splošno določilo: Kandidat za ta izpit predelaj temeljito pedagogiko in šolske zakone, v drugih predmetih pa prouči vso učno snov, ki se nahaja v berilih, uvedenih na osemrazrednih ljudskih šolah, in poglobi se v specialno metodiko vseh učnih predmetov ljudske šole. Drugega sklepa o tem ni bilo.

Končno ima društvo še vedno na svojem programu točko, ki je doslej zaradi izrednih razmer ni moglo izvršiti — iz

obrazovanje učiteljstva s potovanjem. Kakor hitro se uredi razmere, se sestavi poseben odsek, ki bo pripravil vse potrebno za potovanje učiteljstva po Adriji do Kotora, skozi Crnogoro v Beograd-Zagreb.

S to točko je bil dnevni red izčrpan, zato je predsednik sejo zaključil in napovedal potrebo prihodnje seje že koncem meseca julija. —c.

Društvene vesti.

+ Kamniško učiteljsko društvo priredi dne 21. junija 1919. ob 15 uri sestanek v Lukovici pri Slaparju.

+ Učiteljsko društvo novomeškega okraja zboruje v soboto, 21. t. m., točno ob polu 14. (pol 2.) uri na Toplicah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Dopisi (med dopisi je važna šolska in učiteljska zadeva). 3. A. Marok: Nekaj misli o zgodovinskem pouku. 4. Slučajnosti. — O d b o r.

+ Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovalo dne 1. maja v Kranju. Zborovanja se je udeležilo 48 učiteljev in učiteljic. Tako mnogoštevilne udeležbe doslej še ni bilo, dasi stojimo tik pred tridesetletnico društvenega obstoja. H sestanku so prišle tovarišice in tovariši ne samo iz kranjske in tržiške okolice, ampak tudi najbolj oddaljeni iz selske in poljanske doline. Stanovska zavest nas je po štiriletnem družabnem odmoru združila k skupnemu razgovoru o važnih šolskih in učiteljskih dnevnih vprašanjih.

1. Predsednik Fr. Luznar pozdravi presrečno zborovalce in zborovalke, poudarjajoč, da zborujemo prvič v svobodni državi kot svobodni državljani. Pašičeva beseda v srbski skupščini, izražena pred štirimi leti, da zahtevajo Srbi poleg svojih bratov avstrijskih Srbov tudi Slovence, je postala danes meso, iz mnogoletnega robstva nas je rešil novodobni kralj Matjaž — srbski narod, oziroma njegov predstavnik kralj Peter in regent Aleksander. Žal, naše veselje ni popolno, zakaj tretjina našega najzavednejšega ljudstva ječi pod krutim jarmom verolomnega sovražnika. Tudi za te uboge trpine pride kralj Matjaž, da požene tujca tja, kamor spada. Šele takrat bo naše veselje popolno. Da se zgodi to čimprej, je dolžnost našega učiteljstva, da pripravljamo narodu pot tako, kakor jo je pripravil francoski učitelj svojemu narodu, kar izpričuje najnovejša zgodovina. Ne zamudimo nobene prilike ne v šoli in ne zunaj nje, da ne bi gojili in navduševali mladih dovtetnih src za revanšo. Naša Jugoslavija naj živi, naj raste in naj se razcveta v dobrobiti troimenega naroda! (Dolgotrajno pritrdjevanje.) Centralna organizacija je storila v poslednjem času izredno mnogo za šolo in učiteljstvo, naj torej nihče ne godrnja, ko pride blagajnik z novimi zahtevami. Dajte organizaciji od priboljška oni delež, ki ga tirja od vas!

2. Tajnik V. Rus poda podrobno poročilo o društvenem delovanju pretečenega leta. Odbor se je sešel k štirim sejama, aprovizacijski odbor pa je imel mnogo važnih sestankov. Društvo šteje 75 članov. Omenja zaporedoma vse došle dopise in vloge, ki so bile odposlane na razna mesta. Aprovizacijski kataster je štel 114 učiteljskih oseb z 205 družinskimi člani. Po izdatno znižani ceni so prejeli vsi člani aprovizacije mast, cikorijo in črevlje. Vseh prejemkov je bilo 50.262 K 83 vin., od tega 22.000 K državne podpore. Za cikorijo je neplačanega dolga pri Gospodarski Zvezi še 528.60 K, kar se bo izkušalo dobiti od državne uprave.

3. O stanju društvenega imetja poroča natančneje blagajnik A. Sepaher. Glasom bilance za leto 1918, znaša čisto imetje K 6210.38.

Poročila predsednika, tajnika in blagajnika se vzame odobruje na znanje.

Predsednik pojasni, kako je nastal primanjkljaj pri blagajnici aprovizacijskega odseka. K tej točki se zglaše k besedi tovariši J. Lapajne, na kar se sklene, da naj založi denar za ta primanjkljaj učiteljsko društvo; da se poravnava zaostali dolg, pa naj se naprosi poverjeništvu za socialno skrbstvo za izredno podporo. Za slučaj, če ne bi se dobilo izredne vladne podpore, naj se iztirjajo dolžni zneski od vsakega posameznega člana te aprovizacije. Novemu odboru se na tajnikov predlog naroči, da naj dogovorno z okrajnim glavarstvom in aprovizacijskim odborom državnih uradnikov v Kranju vložijo na merodajno mesto prošnjo, da bo deležno tudi učiteljstvo v okraju vseh aprovizacijskih dobrot, ki jih uživa državno uradništvo.

4. Tovariš J. Lapajne je poročal o pravnih razmerah učiteljstva. Pojasnil je v preglednem načrtu, kakšno je bilo naše pravo v preteklosti in kakšno bodi v bodočnosti. Prvi del poročila je bil izredno zanimiv, ker je bil podprt z raznimi do-

kazili, kako se je godilo v šoli in učiteljstvu pod krivično avstrijsko šolsko in politično upravo, v drugem delu pa je bilo nanižanih mnogo praktičnih migljajev, kako naj se preustroji naše šolstvo v mladi Jugoslaviji.

Referat je bil sprejet z glasno pohvalo in s priporočilom, da se objavi prvi del v „Učiteljskem Tovarišu“, drugi del pa se odstopi odseku za reformo šolstva.

5. Oprt na znano Zavezino brošuro je poročal tovariš C. Vizjak o načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje. V tem referatu je omenil predvsem one paragrafe, ki so potrebni bistvene izpremembe. Sklene se, da se odpošlje poročilo odseku za reformo šolstva v nadaljno uporabo. Tovariš J. Lapajne opozarja na glavna nasprotstva, ki so v njegovem in Vizjakovem poročilu. Da se to izenači, stavi mnogo važnih izpreminjvalnih predlogov k posameznim paragrafom, ki so bili z malo popravo tudi sprejeti. Ker je moral tovariš C. Vizjak nenadoma k vojakom, kamor je vzel svoje poročilo, predlagalec J. Lapajne pa zapisnikarju še do danes ni oddal izpreminjvalnih predlogov, zato se odpošlje skupni referat na določeno mesto šele pozneje. To je pa za edno tudi vzrok, da se je to poročilo z občnega zbora zakasnilo.

5. Tovariš V. Rus poroča o vseh korakih, ki jih je storila Zaveza doslej v Jugoslaviji za slovensko šolstvo in učiteljstvo, omeni pa tudi osnutke, ki jih mora izvršiti v bližnji bodočnosti glede naših pravnih stanovskih zadev, reforme šolstva, podražavljenje šolstva in učiteljstva ter skupne centralne organizacije vseh jugoslovanskih učiteljskih zvez.

Na predlog tovariša J. Lapajne izreče občni zbor soglasno zahvalo vodstvu in upravnemu odboru Zaveze za požrtvovalno in uspešno delovanje.

7. O srbohrvaškem tečaju za učiteljstvo kranjskega okraja, o čemer poroča društveni predsednik, se sklene, da se prične za vse učiteljstvo, ki je v bližini Kranja, že s prihodnjim četrtkom popoldne. Pouk se vrši vsak četrtek od 2. do 5. ure popoldne v ljudski šoli v Kranju. Poučuje tovariš Josip Lampš iz Škofje Loke.

8. Volitev odbora, pregledovalcev računov in odposlancev v Zavezino delegacijo se izvrši z vzklikom.

Potrdi se dosedanji društveni odbor. Pregledovalcem računov sta bila izbrana Josip Mihelič s Predvora in Julija Mlačeva iz Kranja.

9. Pri slučajnostih se določi, da se vrši prihodnji skupni sestanek na dan sv. Alojzija popoldan v Tržiču po prihodu vlaka. Društveni predsednik povabi navzoče učiteljstvo, da se udeleži odkritja nagrobnega spomenika pokojnemu Andreju Grčarju.

Dasi je trajalo zborovanje pet ur, so zborovalci vztrajno in pozorno prisostvovali zanimivim razpravam do zaključka.

+ Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 22. maja t. l. v Podčetrtku. Ob 10. uri je bila hospitacija v I. razredu. Obravnavale so se uporabne računске naloge. Tov. Jerinu se navzoči zahvalijo za dobro uspeši nastop, pri katerem je izborni izbral in prikojil snov duševni zmožnosti elementarnih učencev. Nato pozdravi naš novi voditelj-predsednik tov. Fran Lovrec številno navzoče goste in člane, ki so od blizu in daleč prihiteli k zborovanju ter s tem pokazali svojo stanovsko zavest. Z obžalovanjem konstatira izgubo treh vrlih članov, tov. Bračičeve in tov. Germovška in Knafliča. Ker se slednji ni mogel posloviti osebno, je storil to pismeno. Z njegovim odhodom je nastala široka vrzel v našem društvu. Želimo mu obilo sreče na novi postojanki — v Radvanju! Ohranimo ga v vzpodbujajočem spominu.

V naše društvo so se prijavile nove članice tov. Dragatinova, Žolgarjeva in Kokotova.

Tajnica tov. C. Vrečkova prečita zapisnik zadnjega zborovanja, ki se odobri. Prečita se brzjavna zahvala regenta Aleksandra na vdanostno izjavo našega društva ob zadnjem zborovanju.

Potem pride na vrsto poročilo referentov o „Načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje“. Tov. referenti so premišljeno utemeljili in skrbno izdelali svojo snov. Zato jim izreče tov. predsednik najlepšo zahvalo. Sklepi se sporoče Zavezi.

Tovariš Ivanuš poroča kot delegat o zborovanju Zveze slov. učiteljev in učiteljic v Celju.

Soglasno se sprejme predlog tovariša Volavška, ki se glasi:

„Društvo naprosi Zavezo, da posreduje, da se razveljavi vladna naredba, s katero se črta polovica aktivitetne doklade učnim osebam, ki imajo naturalno ali od šolskih občin v brezplačno razpolago dano stanovanje, če ie to primerno in